

Анотації

Подано загальний огляд практичної діяльності, пов'язаної з підтримкою міжнародного миру і безпеки в рамках співробітництва між Україною і НАТО, досліджено її правові й організаційні форми. Значну увагу приділено розкриттю механізму здійснення співпраці України з Північноатлантичним Альянсом миротворчого характеру у рамках Програми «Партнерство заради миру». Результатом дослідження є визначення перспектив розвитку спільної кооперації України з НАТО у даного напрямку діяльності.

Дается общий обзор практической деятельности, связанной с поддержкой международного мира и безопасности в рамках сотрудничества между Украиной и НАТО, исследуются ее правовые и организационные формы. Значительное внимание уделяется раскрытию механизма осуществления сотрудничества Украины с Североатлантическим Альянсом миротворческого характера в рамках Программы «Партнерство ради мира». Результатом исследования является определение перспектив развития общей кооперации Украины из НАТО в данном направлении деятельности.

The general review of practical activity, related to support of the international world and safety within the framework of collaboration between Ukraine and NATO is given in this scientific article, its legal and organizational forms are probed. Considerable attention is spared opening of mechanism of realization of collaboration of Ukraine with Severoatlanticheskim Alliance of peacemaking character within the framework of Program «Partnership for the sake of the world». A research result is determination of prospects of development of general co-operation of Ukraine from NATO in given directions activity.

УДК 342.9

О. В. КРАСНОБОРОВ,

здобувач

Харківського національного університету внутрішніх справ

ЩОДО ПРАВОВОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ КАДРОВИХ ПИТАНЬ У ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ СУДОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ УКРАЇНИ

Проблема забезпечення доступності правосуддя безпосередньо пов'язана із питаннями організації діяльності судів, оскільки належна організація є однією з умов формування ефективного процесу відправлення правосуддя, забезпечення впливовості суддівського самоврядування, результативного інформаційного та кадрового забезпечення судової системи. Тому проблема правового регулювання відносин у сфері організаційного забезпечення діяльності судової системи, у тому числі Державною судовою адміністрацією України дотепер спеціально не вивчалася. На пояснення цього існує декілька причин. По-перше, правовий статус Державної судової адміністрації України має певну специфіку. Так, чинне законодавство надає йому статус центрального органу виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України, однак предмет його функціонування пов'язаний із організацією діяльності органів іншої гілки державної влади – судової. По-друге, нагальна потреба оновлення концепції адміністративної реформи визначає необхідність формування положень, які можуть бути покладені в основу теоретичної моделі функціонування державних

органів, наділених владними повноваженнями

Питанням удосконалення правового регулювання організації діяльності судової системи були присвячені роботи вчених та практичних працівників, які цікавляться проблемами діяльності органів судової влади: В. Я. Карабань, В. Т. Маляренко, П. П. Пилипчук, А. О. Селіванов, М. Ф. Селівон, В. С. Стефанюк та ін. На рівні дисертаційних досліджень питання організаційного забезпечення діяльності судів аналізували М. П. Запорожець, Д. М. Притика, А. А. Стрижак, С. Г. Штогун та ін.

Разом із тим, проблема удосконалення організаційного забезпечення діяльності судів була досліджена фрагментарно, у зв'язку з чим постає необхідність правового врегулювання кадрових питань діяльності Державної судової адміністрації України в умовах сьогодення.

На даний час існує плутанина в нормативно-правових актах щодо визначення правового статусу Державної судової адміністрації України. Від того, має Державна судова адміністрація України спеціальний статус чи є центральним органом виконавчої влади, залежить повноваження щодо призначення її голови і встановлення її місця в структурі центральних органів виконавчої влади.

Зокрема, Закон України «Про судоустрій України» в ст. 125 та ст. 127 закріплює, що Державна судова адміністрація України є центральним органом виконавчої влади, який здійснює організаційне забезпечення діяльності судів загальної юрисдикції, а також інших органів та установ судової системи відповідно до цього Закону. Голова Державної судової адміністрації України призначається на посаду і звільняється з посади Президентом України в порядку, встановленому для призначення керівників центральних органів виконавчої влади, за поданням Прем'єр-міністра України, погодженим з Радою суддів України. Голова Державної судової адміністрації України може бути звільнений з посади також за рекомендацією з'їзду суддів України.

Враховуючи дану правову норму, Державна судова адміністрація належить до центральних органів виконавчої влади зі спеціальним статусом, і відповідно до Указу Президента України від 15 грудня 1999 р. № 1572/99 «Про систему центральних органів виконавчої влади» [1] центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом має визначені Конституцією та законодавством України особливі завдання та повноваження, щодо нього може встановлюватись спеціальний порядок утворення, реорганізації, ліквідації, підконтрольності, підзвітності, а також призначення і звільнення керівників та вирішення інших питань. Центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом очолює його голова.

Відповідно до п. 10 ст. 106 Конституції України, ще до внесення змін [2], Президент України призначав за поданням Прем'єр-міністра України членів Кабінету Міністрів України, керівників інших центральних органів виконавчої влади, а також голів місцевих державних адміністрацій та припиняв їх повноваження на цих посадах. Крім того, згідно із п. 5 ст. 114 Конституції України Прем'єр-міністр України входить із поданням до Президента України про утворення, реорганізацію та ліквідацію міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, в межах коштів, передбачених Державним бюджетом України на утримання цих органів.

Отже, виходячи з необхідності впорядкування системи центральних органів виконавчої влади та відсутності відповідного законодавчого регулювання, з метою поетапного здійснення адміністративної реформи в Україні, Президент України мав повноваження

щодо утворення, реорганізації та ліквідації міністерств, інших центральних органів виконавчої влади. Дана норма дотепер закріплена в Законі України «Про судоустрій України» [3], в той час як Кабінет Міністрів України відповідно до Закону України «Про Кабінет Міністрів України» [4] має певні повноваження у відносинах із міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади. Так, відповідно до ст. 20 Закону України «Про Кабінет Міністрів України», Кабінет Міністрів України у сфері вдосконалення державного управління та державної служби утворює, реорганізовує і ліквідує міністерства та інші центральні органи виконавчої влади відповідно до закону в межах коштів, передбачених у Державному бюджеті України на утримання органів виконавчої влади та затверджує положення про зазначені органи. Відповідно до ст. 22 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» Кабінет Міністрів України призначає на посаду та звільняє з посади: 1) керівників центральних органів виконавчої влади, які не входять до складу Кабінету Міністрів України, – за поданням Прем'єр-міністра України; 2) відповідно до закону членів колегіальних центральних органів виконавчої влади, які не входять до складу Кабінету Міністрів України, – за поданням Прем'єр-міністра України; 3) перших заступників і заступників міністрів – за поданням міністрів; 4) перших заступників і заступників керівників інших центральних органів виконавчої влади – за поданням міністрів, до сфери спрямування та координації яких належать ці органи, у порядку, визначеному законодавством про державну службу; 5) керівників урядових органів – за поданням міністра, у системі міністерства якого функціонують відповідні органи.

Крім того, з прийняттям Закону України «Про внесення змін до Конституції України» [2] відповідно до повноважень Президента України (ст. 106 Конституції України) він не має права призначати за поданням Прем'єр-міністра України членів Кабінету Міністрів України, керівників інших центральних органів виконавчої влади, а також голів місцевих державних адміністрацій та припиняти їх повноваження на цих посадах. У той же час Кабінет Міністрів України відповідно до ст. ст. 9, 9-1, 9-2 Конституції України, спрямовує і координує роботу міністерств, інших органів виконавчої влади; утворює, реорганізовує та ліквідує відповідно до закону міністерства та інші центральні органи вико-

навчої влади, діючи в межах коштів, передбачених на утримання органів виконавчої влади; призначає на посади та звільняє з посад за поданням Прем'єр-міністра України керівників центральних органів виконавчої влади, які не входять до складу Кабінету Міністрів України.

Тому з метою приведення діючого законодавства у відповідність до Конституції України було прийнято Указ Президента України від 23 червня 2009 р. № 477/2009 «Про визнання такими, що втратили чинність, деяких указів Президента України» [5], відповідно до якого втратили чинність Указ Президента України від 29 серпня 2002 р. № 780/2002 «Про Державну судову адміністрацію України» [6] та Указ Президента України від 03 березня 2003 р. № 182/2003 «Про Положення про Державну судову адміністрацію України» [7] і з цією метою було прийнято Постанову Кабінету Міністрів України від 14 січня 2009 р. № 14 «Про затвердження Положення про Державну судову адміністрацію України» [8]. Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 14 січня 2009 р. № 14, Державна судова адміністрація України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України. Державну судову адміністрацію України очолює Голова, якого призначає на посаду та звільняє з посади Кабінет Міністрів України за поданням Прем'єр-міністра України, погодженим з Радою суддів України. Голова Державної судової адміністрації може бути звільнений з посади також за рекомендацією з'їзду суддів України. Пропозиції Прем'єр-міністрові України щодо призначення на посаду та звільнення з посади Голови Державної судової адміністрації вносить Перший віце-прем'єр-міністр України.

Враховуючи викладене, можна зробити висновок, що на даний час правова регламентація діяльності Державної судової адміністрації України приведена у відповідність до Конституції України та Закону України «Про Кабінет Міністрів України», але в той же час постає необхідність внесення змін та доповнень до ч. 2 ст. 127 Закону України «Про судоустрій України», а саме викласти її у такій редакції :

– Голова Державної судової адміністрації України призначається на посаду та звільняється з посади Кабінетом Міністрів України за поданням Прем'єр-міністра України, погодженим з Радою суддів України. Голова

Державної судової адміністрації України може бути звільнений з посади також за рекомендацією з'їзду суддів України.

Крім того, вважаємо за необхідне внести зміни до Указу Президента України від 15 грудня 1999 р. № 1573/99 «Про зміни у структурі центральних органів виконавчої влади» [9], а саме в схемі організації центральних органів виконавчої влади виключити Державну судову адміністрацію України з третього розділу як центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом та включити до другого розділу «Державні комітети та інші центральні органи виконавчої влади, статус яких прирівнюється до Державного комітету України».

Разом з тим, згідно зі ст. 125 Закону України «Про судоустрій України» [3] Державна судова адміністрація України покликана здійснювати організаційне забезпечення діяльності судів загальної юрисдикції, а також інших органів та установ судової системи. При цьому організаційне забезпечення діяльності Верховного Суду України, Конституційного Суду України та вищих спеціалізованих судів здійснюється апаратами цих судів.

Слід звернути увагу, що здійснюючи практичні завдання щодо забезпечення потреб судів загальної юрисдикції Державна судова адміністрація України має не тільки керуватися рішеннями вищих органів суддівського самоврядування, а й виконувати доручення (розпорядження) Кабінету Міністрів України як вищого органу в системі органів виконавчої влади (ст. 113 Конституції України).

Враховуючи викладене, слід зазначити, що у механізмі функціонування апарату держави головним призначенням Державної судової адміністрації України є формування і практична реалізація державної політики у галузі організаційного забезпечення діяльності судів в Україні.

Слід також вказати, що відповідно до п. 9 ч. 5 Постанови Кабінету Міністрів України від 14 січня 2009 р. № 14 «Про Державну судову адміністрацію України» [10], визначено, що Голова Державної судової адміністрації України має заступників, у тому числі одного першого, які призначаються на посаду та звільняються з посади в установленому Кабінетом Міністрів України порядку за поданням Першого віце-прем'єр-міністра України, погодженим з Радою суддів України. Пропозиції Першому віце-прем'єр-міністру України щодо призначення на посаду та звільнення з посади

заступників Голови ДСА вносить Голова ДСА.

Але на даний час діє правова норма щодо призначення заступників Голови ДСА України, яка суперечить нормативним актам, а саме Закону України «Про Кабінет Міністрів України» та Постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Державну судову адміністрацію України».

Так, відповідно до ст. 127 Закону України «Про судоустрій України» Голова Державної судової адміністрації України має заступників, які призначаються на посаду і звільняються з посади Президентом України за поданням Прем'єр-міністра України, погодженим з Радою суддів України [3].

Можна говорити, що ця правова норма діяла до внесення змін 2004 р. до п. 10 ст. 106 Конституції України, відповідно до якої Президент України призначає за поданням Прем'єр-міністра України членів Кабінету Міністрів України, керівників інших центральних органів виконавчої влади, а також голів місцевих державних адміністрацій та припиняє їх повноваження на цих посадах.

Враховуючи викладене, з метою врегулювання питання щодо призначення на посаду заступників голови ДСА України та приведення нормативних актів у відповідність до Конституції України та діючого законодавства, вважаємо за необхідне внести зміни до ч. 6 ст. 127 Закону України «Про судоустрій України» і викласти її у такій редакції:

2. Голова Державної судової адміністрації України має заступників, у тому числі одного першого, які призначаються на посаду та звільняються з посади в установленому Кабінетом Міністрів України порядку за поданням Першого віце-прем'єр-міністра України, погодженим з Радою суддів України. Пропозиції Першому віце-прем'єр-міністру України щодо призначення на посаду та звільнення з посади заступників Голови ДСА України вносить Голова ДСА України.

Крім питання щодо призначення на посаду заступників Голови України постає проблема стосовно призначення начальників територіальних управлінь, оскільки два нормативно-правових акти [3; 8] по-різному регламентують цей порядок.

Так, відповідно до ст. 128 Закону України «Про судоустрій України» [3] територіальні управління державної судової адміністрації є територіальними органами Державної судової адміністрації України. Територіальне управління державної судової адміністрації очолює начальник, який призначається на посаду і

звільняється з посади Головою Державної судової адміністрації України за погодженням з Радою суддів України.

У той же час, згідно з п. 7 ч. 10 Положення про Державну судову адміністрацію України, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 14 від 14 січня 2009 р., Голова Державної судової адміністрації України призначає на посаду та звільняє з посади: працівників ДСА; *начальників територіальних управлінь за погодженням з Радою суддів України та головами відповідних місцевих держадміністрацій* (курсів наш – О.К.), керівника та заступників керівника Академії суддів за погодженням з Радою суддів України; заступників начальників територіальних управлінь [8].

Правова норма стосовно погодження при призначенні на посаду начальників територіальних управлінь з головами відповідних місцевих держадміністрацій не суперечить діючому законодавству, а саме Закону України «Про Кабінет Міністрів України» [10], «Про місцеві державні адміністрації» [11], але суперечить ст. 128 Закону України «Про судоустрій України» [3].

Відповідно до ст. 24 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» Кабінет Міністрів України розглядає питання щодо надання у разі вмотивованої відмови голови обласної державної адміністрації або підтримки головою обласної державної адміністрації вмотивованої відмови голови районної державної адміністрації погодити призначення керівника територіального органу міністерства, іншого центрального органу виконавчої влади, керівника підприємства, установи, організації, що перебуває в управлінні міністерства, іншого центрального органу виконавчої влади, згоди на призначення відповідного керівника. На засідання Кабінету Міністрів України, на якому розглядається питання щодо призначення керівника територіального органу міністерства, іншого центрального органу виконавчої влади, керівника підприємства, установи, організації, що перебуває в управлінні міністерства, або іншого центрального органу виконавчої влади, запрошується відповідний голова обласної державної адміністрації, йому надається можливість вносити пропозиції з обговорюваного питання, робити застереження, давати пояснення. Крім того, ст. 46 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» [10] зазначає, що голови обласних державних адміністрацій погоджують призначення керівника територіального органу міністерства, іншого центрального органу виконавчої вла-

ди, діяльність якого спрямовується і координується міністром, урядового органу в системі міністерства або керівника підприємства, установи, організації, що належить до сфери управління такого міністерства, іншого центрального органу виконавчої влади.

У той же час ст. 36 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» [11] регламентує відносини місцевих державних адміністрацій з підприємствами, установами та організаціями, закріплюючи, що керівники підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, призначаються та звільняються з посад за погодженням з головою відповідної місцевої державної адміністрації, крім керівників установ, підприємств і організацій Збройних Сил та інших військових формувань України, а також керівників навчальних закладів, що призначаються на посаду за умовами конкурсу.

Підсумовуючи викладене, слід зазначити,

що з метою упорядкування процедури призначення на посаду начальників територіальних управлінь ДСА України вважаємо за необхідне внести зміни до ст. 128 Закону України «Про судоустрій України» і викласти її в такій редакції:

– *Територіальне управління державної судової адміністрації очолює начальник, який призначається на посаду і звільняється з посади Головою Державної судової адміністрації України за погодженням з Радою суддів України та головами відповідних місцевих державних адміністрацій.*

Таким чином, з наведеного випливає, що у справі досягнення максимально досконалої і повної правової основи діяльності цього центрального органу виконавчої влади є доцільним, на нашу думку, опрацювання і прийняття окремого Закону України «Про Державну судову адміністрацію України», як це зроблено щодо інших центральних органів виконавчої влади.

Література

1. Про систему центральних органів виконавчої влади : указ Президента України від 15 груд. 1999 р. № 1572/99 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 50. – С. 8.
2. Про внесення змін до Конституції України : закон України від 08 груд. 2004 р. № 2222-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 2. – Ст. 44.
3. Про судоустрій України : закон України від 07 лют. 2002 р. № 3018-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 27. – Ст. 180.
4. Про Кабінет Міністрів України : закон України від 16 трав. 2008 р. № 279-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2008. – № 25. – Ст. 241.
5. Про визнання такими, що втратили чинність, деяких указів Президента України : указ Президента України від 23 черв. 2009 р. № 477/2009 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 47. – Ст. 1567.
6. Про Державну судову адміністрацію України : указ Президента України від 29 серп. 2002 р. № 780/2002 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 36. – Ст. 1674.
7. Про Положення про Державну судову адміністрацію України : указ Президента України від 03 берез. 2003 р. № 182/2003 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 10. – Ст. 432.
8. Про затвердження Положення про Державну судову адміністрацію України : постанова Кабінету Міністрів України від 14 січ. 2009 р. № 14 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 3. – Ст. 87.
9. Про зміни у структурі центральних органів виконавчої влади : указ Президента України від 15 груд. 1999 р. № 1573/99 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 50. – стор. 11.
10. Про Кабінет Міністрів України : закон України від 16 трав. 2008 р. № 279-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2008. – № 25. – Ст. 241.
11. Про місцеві державні адміністрації : закон України від 09 квіт. 1999 р. № 586-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 20. – Ст. 190.

Надійшла до редколегії 11.09.2009

Анотації

Проаналізовано нормативні акти діяльності Державної судової адміністрації України в частині призначення на посади Голови Державної судової адміністрації України, його заступників та начальників територіальних управлінь. Запропоновано шляхи заповнення правових прогалів у даному напрямку діяльності.

Проанализированы нормативные акты деятельности Государственной судебной администрации Украины в части назначения на должности Главы Государственной судебной администрации Украины, его заместителей и начальников территориальных управлений. Предложены пути заполнения правовых пробелов в данном направлении деятельности.

Normative acts of activity of State court administration of Ukraine in part of assigning for positions of Head of State court administration of Ukraine, its deputies and chiefs of territorial managements are analyzed. The ways of decision of legal blanks in this direction of activity are offered.